

עג:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

מסורת הש"ס

א וטושיע חיימ טי סני
ספיק יא:
קבט ב מיי פון מהל'
מלה ונה ה' ו
סנה לאחין קלד טושיע יר
ט' קבט ספיק ה'
קב ג מיי' סס פ"ח ה' ו
סנה טס טושיע יר
ט' קבט ספיק יג:
קבא ד מיי' סס ה' ט
סנה טס טושיע
יר ט' קבט ס' ו ע"ש:
קבג ה מיי' פ"ה מהל'
מלה ה' טו מהל'
עשין טט טושיע יר ט'
ספט ספיק י:
קבג ד מיי' סס ה' ט
ויהי מהל' מלה
ונה ה' ו יפ"ח מהל'
עבדים ה' ט יפ"ח
כחשנות וכו' סנה טס
לאחין קבט טושיע סס
ספיק יא וטושיע יר ט'
רפ ספיק ט:
קבג ד מיי' פ"ח מהל'
עבדים ה' ט סנה
סס טושיע יר ט' רפ
ספיק ו וטושיע ט:
קבג ח מיי' סס טס ז
סנה לאחין קבט:
קבט ו מיי' פ"ח מהל'
עשין טט טושיע יר ט'
ו סנה עשין טט טושיע
יר ט' קבט ס' ו קבט
ספיק א:

רב טרי בר רחא. בימי רבא היה כדמשמע הכא ובפרק מי שמת
(כ"ב דף קמט. ועס ד"ה רב) ובפרק המולך (יבמות דף מה: ועס
ד"ה רבא) לא גרס רב אכשריה לרב מרי בר רמל אלא רבא ויהיה
בנו של איסור גיורא ועוד מנינו אחר בנו של רבא כדאמרמי בני
שהשך (שבת דף קנד. ועס ד"ה ואמר)
רבא אבוא דרב מרי בר רמל:
נבאר שתא שקף אגרי ביתא. פי'
נקיטערס אגר שנה הבאה
ומימה למה לא המתיין עד סוף
השנה דשכירות אינה משתלמת אלא
לנסוף ושמא היה מנהגם ליתן
השכירות נסוף כל חדש וכן משמע
במתניתין לעיל (דף סה.) גבי מרכיב
על השכר אי נמי נטר שמא היינו
(שכירות של) שנה שניה ומייה קשה
למה לא יכח לו מחובו דינא צעות
היה מן הנכרי שיפיע לו או להראות
שואו נותן לו שכר שלא יהיה נראה
כיושב בכפר הלוואה ואל"ת מכה דינא
דבר מלרא היה לו לרב מרי להוליא
מיד רבא כדאמרין לעיל (דף סה.)
מאי משכנתא דשכונא גביה (ו) והא
דאמרין לקמן (דף קמ: דוכן מן
הנכרי לית ביה משוס דינא דבר
מלרא היינו משוס דמני אמר ליה
ארמי אברתי ממלךך אבל הכא רב
מרי שלא היה לו בית אלא בית הנכרי
לא שייך האי טעמא ואלדנה הפסדי
של זמן שלא קנאו רבא היה דר בו
רב מרי בשביל רבית וי"ל דרב מרי
לא היה רוצה לקטומי):

דסתם משכנתא שתא. ולא היה
מני נכרי לשלוק וחסכו
כמכר אללו כל אותה שנה כמו
לעיל (דף קו:) כדאמר דלא מקלן
והשתא נישקול מר אגר ביתא דחשיב
כאלו היה הבית ממושכן לו מרנא
שאס היה צא רבא להחזיק בבית
היה מונעו רב מרי אס היה רוצה
עד שיפיע לו מעומיו הלך היה
חשיב רבא כלוה ואסור רב מרי
לדור בו כחנם ורבא השיבו דלא
עדיף מגברא דלמי מנייה:

השתא נישקול ט' אגרי ביתא.
משמע דיכול אדם למכור
מה שהשכיר ביד אחרים וכן משמע
בפרק האומר משקלו (ערכין דף כה.)
ועס ד"ה ה"ק) דאס הקדיש המשכיר
את הבית אין השוכר רשאי לדור בו
יותר ואס דר בו מעל וקשה דאמרמי
בפרק אע"פ (מכות דף טו: ועס ד"ה
שה) ובפרק בתרא דגזרים (דף סו.)
בית שמשכנתי לך לכשאפדתי ממך
תיקדוש קדשה משמע שלל זמן שהיא
ממושכנת אינו יכול להקדיש וי"ל
דמה שיתר על החוב יכול להקדיש
ולמכור אבל גובה החילה חובו ומה
שאין יכול לדור בו לפי שהקדש
מנוער בו ומכור הבית ויקח זה שכר

שנתן: ושפכי י"ה טפי. אין זה רבית מאותה שאלה היו
מוכרים שנותנין בשביל מעומיו שהיו בטלן אללס כדפירש
בקונטרס ולא דמי להלוה ודר כהנינו שזריך להעלות לו שכר ועל
דף סד: אע"פ שאינו אומר שיהא דר בשביל בטול מעומיו דשאני התם
שעדיין חייב לו: מושטעבדי' בהו טפי. (א) את פסירס דלא גרסי עפי שלנסוף היו מחזירים להם מעות הכרגא שנותנין בעבורם וכל
מה שהיו משעבדין כהן היה בכר הלוואה: אפרוותא דוולשפט. הכא משמע שהיה שם מקוס הול ובהמכר פירות (כ"ב דף מה.)
משמע שהיו מולוין שם היינות כדי לשמור ביוקר וי"ל שהיה עומדת בין מדינה שהיה שם שין לרוב ובין מדינה שלא היה נמלא שם
יין והיו מביאים שם ממקום הול ונאים ממקום היוקר שם לקנות:

התם בידו הבא א"ו בידו. מימה כמאי היו טפי בידו התם מהכא דלא מיירי התם שיש בידו מבוואה הכא נמי אס יש לו יין היו
בידו ואי חשיב התם משוס דיש בידו לקנות הכא נמי בידו לקנות ויש לומר דהכא אין בידו כשער הול דשער הול דולשפט
לא משך כולי האי דשמא כשיבא לקנות לא ימלא כחובו שער אבל כהא אוכיר בידו לקנות חטין שאס לא ימלא כולו יקנה ביוקר:
הכא

רב מרי בר רחל משכן ליה ההוא נכרי ביתא
הדר ובנה לרבא נטר תריסר ירחי שתא
שקל אגר ביתא אבמי ליה לרבא אמר ליה
האי דלא אמטאי למר אגר ביתא עד האידנא
(דסתם משכנתא שתא א"י בעי נכרי לסלקי
לא הוה מצי מסלק לי השתא לשקול מר
אגר ביתא א"ל אי הוה ידענא דהוה
ממושכן ליה למר לא הוה זביננא ליה
א'השתא כדיניהם עבדינן לך כל אימת דלא
מסלקי בוויזי לא שקל אגר ביתא אנא נמי
לא שקילנא מינך אגר ביתא עד דמסלקנא
לך בוויזי אמר ליה רבא מברניש לרב אשי
חזי מר רבנן דקא אכלי רביתא דיהבי חזי
אחמרא בתשרי ומבחרה לה בטבת אמר ליה
י'אניהו נמי אחמרא קא יהבי אחלא לא קא
יהבי מעיקרא דחמרא חמרא דחלא חלא
ההיא שעתא הוה דקמבחרה רבינא הוה
יהבי חזי לבני אקרא דשנותא ושפכי ליה
טפי כופותא אתא לקמיה דרב אשי אמר ליה
מי שרי אמר ליה אין אחולי הוה דקא מחלי
גבך אמר ליה הא ארעא לאו דידהו היא
אמר ליה ארעא למסקא משעבדא ומלכא
אמר מאן דיהבי טסקא ליכול ארעא אמר
ליה רב פפא לרבא חזי מר הני רבנן דיהבי
חזי אכרגא דאינשי ומשעבדי בהו טפי אמר
ליה א'השתא איכו שכיבא לא אמרי לכו הא
מילתא ר'הבי אמר רב ששת מוהרקייהו דהני
בטפסא דמלכא מנח ומלכא אמר מאן דלא
יהיב כרגא לשמעבדי למאן דיהיב כרגא רב
סעורם אחוה דרבא הוה תקיף אינשי דלא
מעלו ומעייל להו בגוהרקא דרבא אמר ליה
רבא שפיר קא עבדת דהנינא י'אריה שאינו
נוהג כשורה מנין שאתה רשאי להשתעבד
בו תלמוד לומר י'לעולם בהם תעבודו
ובאחיכם (ו) י'כול אפילו נהוג כשורה *ת"ל
י'באחיכם בני ישראל איש באחיו וגו' אמר
רב חמא האי מאן דיהיב חזי לחבריה למיזבן
ליה חמרא ופשע ולא זבין ליה משלם ליה
כדקא אויל אפרוותא דוולשפט אמר אמימר
אמריתא לשמעתא קמיה דרב זבדי מנהרדעא
אמר כי קאמר רב חמא הני מילי ביין סתם
אבל ביין זה לא מי י'מר דמוכני ליה גיהליה
רב אבי אמר ר'אפי' יין סתם נמי לא מאי
טעמא אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא
ולרב אשי מאי שנא מהא ד'דחנן אם אוכיר
ולא אעביד אשלם במיטבא התם בידו

רב מרי בר רחל. נה שמולל הוה וגשית ונשאה נכרי ונתביד
ושמיה איסור גיורא ורב מרי הורחו שלא כקדושה ולידתו כקדושה
ומהמת כבודו מלאוהו על שם אמו: סדר. נכרי ונשאה לרבא:
נער ספא. המתין רב מרי שנה שלימה: שקל אגר ביתא. משנה
הבאה ואמתי ליה לרבא: הא דלא
אמטאי. הכנתי: לא שקילנא אגר
ביתא. עד שנסוף את הנכרי לשלם
לך מעותך ואין זו רבית דהא רבא
לא מיחייב מדי אלל נכרי: ומבחרה
ליה בטבת. נטלין מן טוב ולי הוה
שקלי ליה משפרי דלמא הוה ממתיך
ואשתכח דמשוס דאקדימו מעות
במשפרי ועדין לא יאל השער קיבל
עליו המוכר אחריות. ולא דמי להבוא
ללעיל (דף עב:) דיש לו מתין לפי
שהיו רגיל להמתין ושמא יוכלו
המתין: מעיקרא. משעה שלקחו:
דחמרא חמרא דחלא חלא. קלקולו
המכור הוא אלל שאינו ניכר בין
המקולקל לא לקח הימנו: לבני אקרא
דשנותא. שנותא שם הנכר. אקרא
קונטרסא"ה גלגל". וישנוס על שפת
אוחו נכר ויהיב להו רבינא חזי לפני
הבניו לתם לו היין בעת הבניו
כשער הינא: ושפכי ליה עפי
כופיתא. מדעתם שלא כמילי: אחולי
מחלי נכר. הואיל ולא פסקת
קמיה ומדעתם נותנין לך חזין
מוכרים לומר בכשר מעותך ואין
בטילות אללנו מתנה בעלמא היא:
והא ארעא לאו דידהו היא. אלל
שהיו שעירים ורואין בני אלס
שהנימו שעומים וברחו ואין נותניס
מס הקרקע למלך והס נטיליס
השדות והכרמים ופורעין מס למלך
ושמא היין שאני לוקח מהס גול
הוא כד' דקרקע אינה נגולת והרי
היא של צעליס ופירות גול: טסקא.
מס של קרקע: כרגא. כסף גולגלמא
שהיו כל היהודיס כל אחד נותן מס
גולגלמו למלך: מוהרקי'ו. כותש
עבדות שלהם: בטפסא. כארגו של
מלך מונח והרי כולס עבדיס לו
דדינא דמלוכותא דינא: תקיף. כופה:
והרקא. עגלה מונכת למרכבת אדם
ובלשון אשכנז רייטויגין: כסס
טעבודו וכאחיכס. נמי טעבודו:
למיזבן ליה חמרא. לקנות לו יין
בזמן הבניו ומשלם לו יין לפי דמיס
קליס שקיין למלך: אפרוותא דוולשפט.
שם המקוס שהיין ניקח ונמכר לשם
לרוב הלוקמין יין בימות הבניו:
אסמכתא היא. אפילו הבטיחו ואמר
אס איני קונה לך אפרע משלי אין
זו אלל אסמכתא הואיל ולא קני
מידו: אס אוכיר לך ולא אעביד.
שהיו אוחה כמה הימה ראויה

רב מרי בר רחל. נה שמולל הוה וגשית ונשאה נכרי ונתביד
ושמיה איסור גיורא ורב מרי הורחו שלא כקדושה ולידתו כקדושה
ומהמת כבודו מלאוהו על שם אמו: סדר. נכרי ונשאה לרבא:
נער ספא. המתין רב מרי שנה שלימה: שקל אגר ביתא. משנה
הבאה ואמתי ליה לרבא: הא דלא
אמטאי. הכנתי: לא שקילנא אגר
ביתא. עד שנסוף את הנכרי לשלם
לך מעותך ואין זו רבית דהא רבא
לא מיחייב מדי אלל נכרי: ומבחרה
ליה בטבת. נטלין מן טוב ולי הוה
שקלי ליה משפרי דלמא הוה ממתיך
ואשתכח דמשוס דאקדימו מעות
במשפרי ועדין לא יאל השער קיבל
עליו המוכר אחריות. ולא דמי להבוא
ללעיל (דף עב:) דיש לו מתין לפי
שהיו רגיל להמתין ושמא יוכלו
המתין: מעיקרא. משעה שלקחו:
דחמרא חמרא דחלא חלא. קלקולו
המכור הוא אלל שאינו ניכר בין
המקולקל לא לקח הימנו: לבני אקרא
דשנותא. שנותא שם הנכר. אקרא
קונטרסא"ה גלגל". וישנוס על שפת
אוחו נכר ויהיב להו רבינא חזי לפני
הבניו לתם לו היין בעת הבניו
כשער הינא: ושפכי ליה עפי
כופיתא. מדעתם שלא כמילי: אחולי
מחלי נכר. הואיל ולא פסקת
קמיה ומדעתם נותנין לך חזין
מוכרים לומר בכשר מעותך ואין
בטילות אללנו מתנה בעלמא היא:
והא ארעא לאו דידהו היא. אלל
שהיו שעירים ורואין בני אלס
שהנימו שעומים וברחו ואין נותניס
מס הקרקע למלך והס נטיליס
השדות והכרמים ופורעין מס למלך
ושמא היין שאני לוקח מהס גול
הוא כד' דקרקע אינה נגולת והרי
היא של צעליס ופירות גול: טסקא.
מס של קרקע: כרגא. כסף גולגלמא
שהיו כל היהודיס כל אחד נותן מס
גולגלמו למלך: מוהרקי'ו. כותש
עבדות שלהם: בטפסא. כארגו של
מלך מונח והרי כולס עבדיס לו
דדינא דמלוכותא דינא: תקיף. כופה:
והרקא. עגלה מונכת למרכבת אדם
ובלשון אשכנז רייטויגין: כסס
טעבודו וכאחיכס. נמי טעבודו:
למיזבן ליה חמרא. לקנות לו יין
בזמן הבניו ומשלם לו יין לפי דמיס
קליס שקיין למלך: אפרוותא דוולשפט.
שם המקוס שהיין ניקח ונמכר לשם
לרוב הלוקמין יין בימות הבניו:
אסמכתא היא. אפילו הבטיחו ואמר
אס איני קונה לך אפרע משלי אין
זו אלל אסמכתא הואיל ולא קני
מידו: אס אוכיר לך ולא אעביד.
שהיו אוחה כמה הימה ראויה

א וטושיע חיימ טי סני
ספיק יא:
קבט ב מיי פון מהל'
מלה ונה ה' ו
סנה לאחין קלד טושיע יר
ט' קבט ספיק ה'
קב ג מיי' סס פ"ח ה' ו
סנה טס טושיע יר
ט' קבט ספיק יג:
קבא ד מיי' סס ה' ט
סנה טס טושיע
יר ט' קבט ס' ו ע"ש:
קבג ה מיי' פ"ה מהל'
מלה ה' טו מהל'
עשין טט טושיע יר ט'
ספט ספיק י:
קבג ד מיי' סס ה' ט
ויהי מהל' מלה
ונה ה' ו יפ"ח מהל'
עבדים ה' ט יפ"ח
כחשנות וכו' סנה טס
לאחין קבט טושיע סס
ספיק יא וטושיע יר ט'
רפ ספיק ט:
קבג ד מיי' פ"ח מהל'
עבדים ה' ט סנה
סס טושיע יר ט' רפ
ספיק ו וטושיע ט:
קבג ח מיי' סס טס ז
סנה לאחין קבט:
קבט ו מיי' פ"ח מהל'
עשין טט טושיע יר ט'
ו סנה עשין טט טושיע
יר ט' קבט ס' ו קבט
ספיק א:

תורה אור השלם

1 והתנחלתם אתם
בניכם אתריכם לרשת
אחיהם ללעם בדם
העברו ובאחיכם בני
ישראל איש באחיו לא
תרהבו בו בדרך.
ויקרא כה בו

נהרות הב"ח

(א) גבי ונחלתיכם בני
ישראל יתל אפי' נוסג
כסופיה: (ב) תוס' ד"ה נטר
ומי דנטול גובה למאי
נפקא מינה לרדא דבר
מצרא וזה דלמך:

גלין הש"ס

גבי אבטי ליה ליבא.
עין כ"ב דף כה ע"ב
תוס' ד"ה מתחזקין ועין
במחנות דף ע"ב תוס'
ד"ה שם ת"ל
קמיה ומדעתם נותניס לך חזין
ובאחיכם. עין סוטה דף ג
ע"ב תוס' ד"ה כתיב נמי:
הש"י ד"ה וזא ארעא
ובר דקרקע אונת נגולת.
עין תפנית הרביעי ס'
דע"ג:

נהרות הגר"א

(א) תוס' ד"ה משמעבדי
אזי כו. ר"ב אלל האכריד
נכ"ס לה ופי' ר"ב חסוס
רבית שהיה שפטרס יותר
ממעוט הכרגא וכן משמע
כאן תוס' והפסירס
דנכ"ס טפי אלל התמיס
המסר לעין איסור והיתר
להשמעדי וכ"כ בש"ע אלל
דכ"ר האכריד נכ"סין: